

142 p. **16.** Theories of international relations / [Scott Burchill, et al.]. – Palgrave Macmillan, 2nd edition, 2001. – 336 p. **17.** Thomas Hobbes. Leviathan. – Режим доступу до книги : <http://ia301527.us.archive.org/3/items/hobbesleviathan00hobbuoft/hobbesleviathan00hobbuoft.pdf> **18.** Weede E. The Diffusion of Prosperity and Peace by Globalization / E. Weede // The Independent Review. – 2004. – 9(2). – Pp. 165-186. – Режим доступу до статті: http://www.independent.org/pdf/tir/tir_09_2_1_weede.pdf **19.** Ye Min. Comparative Kantian Peace Theory: Economic Interdependence and International Conflict at a Group Level of Analysis / Min Ye; Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Boston Marriott Copley Place, Sheraton Boston & Hynes Convention Center, Boston, Massachusetts, Aug 28, 2002. – Режим доступу до статті : http://www.allacademic.com/meta/p66547_index.html **20.** Yomiuri Shimbun. – Tokyo : Yomiuri Shimbun Press, May 5, 1998. **21.** Спиридонова В. И. Ценностный аспект проблемы мира (по материалам западной политологии) / В. И. Спиридонова // Мир как проблема человека; [Мшвениерадзе В. В. (ред.)]. – Москва, 1990. – С. 38-63.

УДК 327 (73)

СОЮЗНИЦЬКІ ВІДНОСИНИ США ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ СПІЛЬНОТИ

Дудко І. Д.

У статті розглядаються найбільш характерні підходи до реалізації американської зовнішньої політики за президентства Б. Обами, визначаються передумови та сучасні обставини особливої ролі для США союзницьких відносин з країнами Євросоюзу і НАТО, аналізуються суперечливі аспекти цих відносин відповідно до теоретичних розробок та практики діяльності США і ЄС з гострих міжнародних проблем.

Ключові слова: США, Євросоюз, союзницькі відносини.

The article is dealing with the most typical approaches to American foreign policy realization under the presidency of B. Obama. It reveals preconditions and modern circumstances of a special role for the USA of alliance relations with European Union and NATO countries, analyses conflicting aspects of these relations with regard to theoretical research works and practical activity of the USA and EU towards acute international problems.

Keywords: USA, European Union, alliance relations.

Прихід до влади демократичної адміністрації 2008 р. зумовив суттєві трансформації зовнішньої політики Сполучених Штатів. Мова йде не тільки про модернізацію акцентів у визначені пріоритетів зовнішньополітичного курсу країни (де на зміну жорсткого протистояння ісламістському світу або, наприклад, можливим чи уявним опонентам США – РФ і КНР за часів Дж. Буша-молодшого заявлено про необхідність пошуку компромісу між провідними міжнародними акторами), а й принципово нових методів досягнення зовнішньополітичних цілей (де пріоритетними визнано не силові дії й односторонність, а дипломатію і співробітництво міжнародної спільноти).

Це потребує оновлених поглядів на перспективи реалізації зовнішньої політики Сполучених Штатів, де особливе місце посідає проблема взаємовідносин США з євроатлантичною спільнотою – тенденція, що зумовлюється як прагненням адміністрації Б. Обама подолати відчутний рівень антиамериканізму щодо попереднього зовнішньополітичного курсу країни, так і масштабності його (курсу) новітніх вимірів, включно з активізацією партнерських відносин на рівні союзників у Європі.

Характерно, що найновітніші орієнтири зовнішньої політики Сполучених Штатів – це дійсно значний комплекс завдань, політичне оформлення яких схвально сприйняла американська і світова громадськість ще в ході виборчої кампанії, а відтак – інавгураційному і подальших етапах президентства Б. Обама. До найбільш показових серед них відносимо: відповідальне завершення війни в Іраку; перемога над Аль-Каїдою і Талібаном із зосередженням уваги на проблемах більш широкого (мусульманського) регіону та розробкою нової стратегії щодо Пакистану та Афганістану; закриття тюрем на Гуантанамо та нагляд за політикою допитів і розслідування із заборонаю застосування тортур; проголошення нових політичних кроків щодо Куби; запобігання передачі ядерної зброї і матеріалів щодо її виробництва терористам і нестабільним державам; проголошення намірів щодо переговорів з Росією про укладання нового договору щодо обмеження стратегічного озброєння; започаткування нового американсько-китайського стратегічного й економічного діалогу; досягнення енергетичної безпеки; здійснення зусиль щодо загального гуманітарного розвитку; відновлення та утворення альянсів і партнерства, необхідних для подолання загальних викликів та протистояння загальним загрозам, зокрема глобальне потепління... [1-6].

Такі підходи, об'єднані відчутно новим баченням нинішньої американською адміністрацією завдань США у світі, отримали в сучасній політичній літературі умовне поняття «доктрини Обама», зміст якої, за твердженням аналітика з Washigton Post Ю.Діонна, є

«формою реалізму без остраху на розгортання влади Америки, але із розсудливістю, коли використання влади повинно бути перевірено практичними межами із додатком самоусвідомленості» [7].

На практиці це означає збереження провідних позицій США у міжнародних справах, скоріше, через маневрування та пошук союзників, аніж відверто силову політику. З іншого боку, можливе окреслення міжнародно-політичних орієнтирів Сполучених Штатів з урахуванням виключно прагматичних інтересів країни, але без їх глобалізації та протиставлення ціннісним (демократичним) орієнтирам нації або, за позицією самого Обама, без «помилкового вибору» між американською безпекою й американськими ідеалами [4].

Очевидним прикладом зазначеного є позиція демократичної адміністрації на продовження війни з тероризмом (при перенесенні акценту з Іраку на Афганістан і Пакистан), але за умов загального курсу на зростання довіри до США у мусульманському світі; або позиція на «перезавантаження» відносин з Росією при відмові від розміщення елементів ПРО на території Чехії і Польщі, але без визнання політики Росії щодо встановлення «сфер впливу» на пострадянському просторі та з урахуванням перспектив на взаємодію Сполучених Штатів і РФ щодо припинення ядерної програми Ірану [6, 8].

Показово, що в реалізації своєї політики адміністрація Б. Обама покладає особливі надії на поглиблення партнерства з країнами Євросоюзу і НАТО як передумови ефективного політичного маневрування та досягнення компромісних рішень в усіх головних напрямках зовнішньої політики країни. Причому, як зазначають американські джерела, мова йде не тільки про специфічні обставини необхідності союзницьких альянсів для США в умовах кризових явищ в економіці країни та неможливості (за досвідом адміністрації Буша) самотужки вирішувати глобальні проблеми, а про утверджені ще за часів «холодної війни» традиції демократів проводити активну зовнішню політику (і передусім у реалізації військового або різного силового протистояння), спираючись на союзників по західній спільноті.

В основі даної позиції – не тільки прагматичні погляди щодо доцільності втягування країни у воєнні конфлікти, а й тенденції до легітимізації будь-яких, передусім силових, операцій США за умов колективної, багатосторонньої відповідальності за них західних демократій як носіїв (за лідерством Сполучених Штатів) західних демократичних цінностей.

Так, традиції демократів не відкидають військових операцій, але з урахуванням чотирьох речей, про які говорить один з відомих американських аналітиків Дж. Фрідман:

«Війни не слід починати до останнього можливого моменту, а ідеальним є те, коли їх починає ворог.

Війни повинні вестись у коаліції зі значною відповідальністю за них партнерів.

Після закінчення війн мають діяти легальні інституційні структури для підтримки миру, причому з провідною роллю в цих багатосторонніх структурах Сполучених Штатів.

Будь-яка така структура повинна спиратися на трансатлантичні взаємини» [9].

Характерно, що саме з таких позицій виступає Б. Обама, окреслюючи, скажімо, подальші перспективи боротьби США з тероризмом в Афганістані із поширенням представництва у цьому регіоні західних союзників. З іншого боку, саме західні союзники мають стати, за логікою речей, оплотом політики полагодження відносин Сполучених Штатів з мусульманським світом. Таким чином, вони забезпечать широку підтримку американській адміністрації в багатьох напрямках зовнішньої політики, включно з такими, що містять значний елемент протистояння: по лінії США – КНР або США – Росія.

Проте, чи готові західні союзники Сполучених Штатів по ЄС і НАТО взяти на себе такі зобов'язання?

Вже перші післянавураційні подорожі Б. Обама до Європи та зустрічі новообраного президента з керівниками країн у межах G-20 («великої двадцятки») в квітні 2009 р. та G-8 («великої вісімки») в липні 2009 р. виявили значно більшу підтримку з боку лідерів країн Європи та європейської громадськості політики Б. Обама порівняно з політикою Дж. Буша-молодшого. Водночас зазначене не пов'язується з визнанням пріоритетів американської зовнішньої політики за такі, що однозначно знаходять і будуть знаходити сприяння з боку союзників США по євроатлантичній спільноті [10].

Таку проблему в цілому не можна вважати новою, оскільки «євро-американський дисонанс» як такий, що стосується технологічної (військової) сфери та сфери геостратегічних інтересів, як про це зазначає американська дослідниця А. Акерманн [11, р. 122], було виявлено ще в 1990-х рр. Причому особливу роль у цьому відіграли, за твердженням А. Акерманн, Дж. Меаршеймера та деяких інших американських аналітиків, силові операції Сполучених Штатів щодо подолання конфліктних ситуацій, які, за прикладом операції США та інших країн НАТО в Косовому (1999 р.), визначили не тільки обмеженість здійснення американського керівництва (і зокрема на Балканах), а й прагнення європейців будувати власні збройні сили, незалежні від Сполучених Штатів [11, р.123; 12, р.46-61].

Йдеться про дедалі більші розбіжності керівництва США і країн Європи (за винятком стосунків США і Великої Британії) щодо: 1) загальних уявлень про міжнародну політику та підходів до її реалізації; 2) здійснення керівництва, розподілу влади, ролі міжнародних інституцій, визначення ідеалів та цінностей в системі міжнародних відносин; 3) з'ясування регіональних пріоритетів та найважливіших проблем порядку денного зі сфери міжнародної політики [13-18]. Ці тенденції, визначені протягом 1990-х рр., почали особливо виразно проявлятися з початку 2000-х років – у період розгортання Сполученими Штатами антитерористичної війни.

Враховуючи події 11 вересня 2001 р., «це означає, – пише Акерманн, – що Сполучені Штати були зосереджені на сприйнятті нових загроз безпеці, що надходять з Азії, тоді як європейці головню переймаються європейською безпекою, розширенням ЄС, реалізацією об'єднаної європейської оборони та політики безпеки й утворенням європейської ідентичності. Розбіжності у поглядах щодо міжнародної політики стають особливо очевидними у зв'язку з позицією адміністрації Буша з традиційних проблем військової безпеки. Це найкраще продемонстровано через повернення Дж. У. Буша до політики «миру через силу», характерну як для адміністрації його батька, так і адміністрації Рейгана. Якщо американська еліта, насамкінець, відає перевагу односторонньому підходу до зовнішньої політики – тому, що проявив себе протягом останнього періоду дії адміністрації Клінтона та став ще більш очевидним за президентства Дж. У. Буша, – Європа через її складну інституалізацію повинна проводити багатосторонній підхід, продиктований її інститутами та нормами, які ці інститути спрямовують...» [11, р. 123-124].

Деякі аналітики сприймають зазначене як прояв політичної та військової слабкості Європи порівняно з можливостями Сполучених Штатів розв'язувати гострі міжнародні проблеми [16, р. 80-84; 19; 20, р.6; 21, р. 94-95].

З іншого боку, достатньо обґрунтованою може вважатися й та позиція, притаманна політичній еліті європейських країн, що силові операції Сполучених Штатів дестабілюють ситуацію в регіоні конфлікту й не в змозі розв'язувати кризові ситуації. Така тенденція підтверджена від початку 2000-х рр. на прикладі розгорнутої на Близькому Сході контртерористичної війни.

На противагу силовим операціям, реальним шляхом розв'язання конфліктів можуть стати економічне співробітництво, демократичне керівництво, примирення як тенденції, що супроводжують європейську інтеграцію. Такі позиції слід сприймати як характерні для європейської суспільно-політичної думки підходи щодо

утвердження миру та розв'язання гострих міжнародних проблем [11; 16; 22, р.787-792; 23-26].

Так, «для декількох поколінь на сьогодні, – зазначає А. Акерманн, звертаючись до тенденції європейських держав діяти узгоджено та відповідно до норм міжнародного права та функціональних повноважень міжнародних організацій, – європейські громадяни та їхні політичні лідери є об'єднаними («соціалізованими») у політичне оточення «структурного миру». Маючи досвід історії після Другої світової війни, розвиток умов структурного та тривалого миру є унікальним і базується на суспільних інституціях, колективних процедурах та процесі розроблення рішень, зв'язках на всіх рівнях людської діяльності. Структурний мир також включає в себе трансформацію стосунків між колишніми ворогами та примирення між людьми, які протягом поколінь відчували ворожість. Цей трансформаційний процес не можна сприймати як такий, що просто перебудовує політичні стосунки, а такий, що спрямований на утворення нового типу стосунків, причому не тільки у політико-військовій та економічній сферах, але також у соціальній сфері та на рівні культури...» [11, р. 126].

Щодо норм поведінки європейських держав, що здатні врегулювати гострі проблеми міжнародних відносин, дослідниця стверджує: «Європа стала лідером у формуванні нових норм та практики як відповіді на гострі конфлікти. Це пліч-о-пліч іде з ширшим розумінням поняття миру та безпеки, а також пов'язано з унікальним постконфліктним досвідом Європи, спрямованим на побудову миру. Так, Європа разом з ООН та ОБСЄ фактично зайняла жорстку позицію щодо захисту та утвердження низки нових міжнародних норм врегулювання конфліктів: зокрема про попередження конфліктів, гуманітарні інтервенції, постконфліктне примирення, про побудову, зміцнення та підтримку миру. Відповідно до цієї практики і норм Європа спеціально визначає свою відмінність від Сполучених Штатів, беручи до уваги мотивації та інструменти міжнародної політики останніх. Уявлення Європи про себе як цивільну спільноту, таким чином, руйнується задля формування роздумів щодо фундаментальної відмінності останньої від Сполучених Штатів... [11, р. 129].

Вищевикладене слід сприймати радше як скептичне сприйняття європейськими лідерами методів силової політики США або прагнення більшого врахування американською адміністрацією підходів до міжнародних проблем союзників по трансатлантичній спільноті, ніж відвертого, а тим більше – практичного відокремлення на сьогодні Європи від політики Сполучених Штатів. До того ж переважна більшість викладених позицій була сформульована з

урахуванням особливо жорстких методів розв'язання міжнародних проблем часів адміністрації Дж. Буша-молодшого.

Водночас зберігаються розбіжності між США й окремими країнами ЄС і НАТО стосовно того, яку роль можуть відігравати у європейських справах Сполучені Штати і до якого ступеня задіяності в американських (глобальних) справах можуть підійти європейські країни, враховуючи тенденції тлумачення європейськими лідерами і європейською політичною думкою континентальних національних інтересів.

Лінія на багатосторонність і опору на міжнародні інституції при розв'язанні конфліктних безпекових проблем, на яких наголошує президент США, абсолютно позитивно оцінюється європейським політичним співтовариством. З іншого боку, це не співвідноситься з готовністю країн НАТО (окрім Великої Британії) поширювати та зміцнювати антитерористичну коаліцію в Афганістані за рахунок їхніх збройних сил та збільшених фінансових внесків. Проти цього виступають, наприклад, лідери Німеччини і Франції, котрі достатньо критично сприймають позицію Б. Обама щодо перенесення акцентів боротьби з тероризмом на Афганістан та Пакистан і можливості силовими шляхами розв'язати проблему тероризму та стабілізувати ситуацію в цьому регіоні.

У такому ж суперечливому вимірі сприймається, наприклад, і проблема Ірану: країни Західної Європи (Німеччина, Франція) активно підтримують заклики Обама на обмеження розповсюдження ЗМЗ та вироблення її елементів у світі, проте не виявляють готовності (через особливі відносини з Росією) щодо жорсткіших санкцій проти Ірану у зв'язку з продовженням ядерної програми останнього.

Додамо, що доволі проблемною темою у відносинах по лінії США – країни ЄС і НАТО може бути й Росія. Країни Західної Європи сприятливо зустрічають менш войовничу позицію нової американської адміністрації до РФ, яскравий приклад якої – відмова від розташування на території Польщі і Чехії елементів ПРО. Проти їх розгоргання активно виступали керівні кола Росії. Втім, Західна Європа зберігає нейтралітет у питанні поширення НАТО на схід (долучення до Альянсу Грузії та України), осуду силових дій Росії на пострадянському просторі, намагань російського керівництва встановлювати сфери впливу тощо.

Крім того, неможливо обійти і такий неоднозначний момент, як негативне сприйняття відмови США від планів щодо ПРО в Європі країнами-членами НАТО з Центральної і Східної Європи [27] – тенденції, що додає кризовості в межах трансатлантичної спільноти.

Отже, якщо підійти до оцінки підходів нинішньої американської адміністрації до реалізації зовнішньої політики країни, то вони (окреслені як доктрина Обама) не виявляють абсолютно чітких перспектив у реалізації найновітніших зовнішньополітичних орієнтирів США з огляду хоча б на проблему взаємовідносин Сполучених Штатів й інших членів трансатлантичної спільноти.

Безумовно, проблема взаємовідносин по лінії США – країни ЄС і НАТО вимагає подальшого серйозного аналізу з урахуванням нових фактів і тенденцій світового розвитку. Водночас на сьогодні можна стверджувати, що відносини США з іншими членами трансатлантичного співтовариства перебувають на роздоріжжі альянсу і суперечностей, що зростають. Поглиблення другого названого підходу може мати особливо драматичні наслідки для міжнародного співтовариства – від часткового повернення адміністрації Б. Обама до методів реалізації зовнішньої політики його попередника (тенденції, що зумовлюється закликами низки відомих американських експертів з міжнародних відносин щодо відновлення програми розміщення елементів ПРО в Чехії і Польщі [28] або реалізації політики активного стримування Росії [29]) до пошуку Сполученими Штатами нових союзників, вірогідно, у східному напрямі.

Останнє як можливу перспективу розвитку існуючої світ-системи у форматі G-2 («великої двійки» – США і КНР) активно пропагує, наприклад, позаштатний радник Б. Обама з питань зовнішньої політики Зб. Бжезинський [30]. Характерно, що такі підходи не відкидаються повною мірою й іншими сучасними експертами як підґрунтя для оновленого бачення перспектив геополітичних впливів у світі. Це зумовлює й необхідність окреслення нових тенденцій міжнародних відносин у Європі, формування нових уявлень про можливі коаліції із визначенням ролі в них таких впливових на сьогодні міжнародних акторів, як ЄС, НАТО, Сполучені Штати.

1. Remarks of Senator Barack Obama to the Chicago Council on Global Affairs April 23, 2007 [Electronic resource]. – Regime of access: <http://my.barackobama.com/page/content/fpccga> 2. Barack O. Renewing American Leadership. Foreign Affairs. July/August 2007. [Electronic resource]. – Regime of access: <http://www.foreignaffairs.com/articles/62636/barack-obama/renewing-american-leadership> 3. Barack O. A New Strategy for a new world. July 15, 2008. Washington, D.C. [Electronic resource]. – Regime of access: <http://my.barackobama.com/page/content/newstrategy> 4. President Barack Obama Inaugural Address. Whitehouse.gov. 20.01.2009. [Electronic resource]. – Regime of access: <http://www.whitehouse.gov/blog/inaugural-address/> Retrieved 2009-01-26 5. Transcript of the joint press conference in by the President

of the Republic Nicolas Sarkozy and the President of the United States Barack Obama. Strasbourg, April 3, 2009 [Electronic resource]. – Regime of access: <http://www.info-france-usa.org/spip.php?article1294>

6. Foreign Policy [Electronic resource]. – Regime of access: <http://www/whitehouse/gov/issues/foreign-policy>

7. Dionne E. J. Jr. The Obama Doctrine. – The Washington Post. – 2009. – April, 16 [Electronic resource]. – Regime of access: <http://www.washingtonpost.com/wp-yn/content/article/2009/04/15/AR2009041502902.Html>

8. Obama's Foreign Policy Challenges Toward Russia [Electronic resource]. – Regime of access: http://us-foreign-affairs/suite101.com/article/fm/bamas_foreign_policy_Challenges_toward_russia

9. Obama's Foreign Policy Stance (Open Access) [Electronic resource]. – Regime of access: http://www/stratfor.com/analysis/20080923_obamas_foreign_policy_stance_open_access

10. Europe backs Obama foreign policy [Electronic resource]. – Regime of access: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8247509/stm>

11. Ackermann A. The Changing Transatlantic Relationship: A Socio-Cultural Approach / A.Ackermann // International Politics. – 2003. – Vol. 40, № 1. – P. 121-136.

12. Mearsheimer J. J. The Future of the American Pacifier / J.J.Mearsheimer // Foreign Affairs. – 2001. – Vol. 80, № 4. – P. 46-61.

13. Daalder I. Are the United States and Europe Heading for Divorce? / I.Daalder // International Affairs. – 2001. – Vol. 77, № 3. – P. 553-567.

14. Moisi D. The Real Crisis over the Atlantic / D.Moisi // Foreign Affairs. – 2001. – Vol. 80, № 4. – P. 149-153.

15. Gordon P. H. Bringing the Atlantic Divide / P.H.Gordon // Foreign Affairs. – 2003. – Vol. 82, № 1. – P. 70-89.

16. Stevenson J. How Europe and America Defend Themselves / J.Stevenson // Foreign Affairs. – 2003. – Vol. 82, № 2. – P. 75-90.

17. Smith M. Between Two Worlds? The European Union, the United States and World Order / M.Smith // International Politics. – 2004. – Vol. 41, № 1. – P. 95-117.

18. Kupchan Ch. A. Europe and America in the Middle East / Ch.A.Kupchan // Current History. A Journal of Contemporary World Affairs. – 2007. – Vol. 106, № 698. – P. 137-139.

19. Moravcsik A. How Europe can win without an army. – Financial Times. – 2003. – April, 3. – P. 19.

20. P. van Ham Europe and the Transatlantic Relationship in the Shadow of Tomorrow' Western Unity and the Transatlantic Security Challenge / P.van Ham // Marshall Center Paper. – 2002, № 4. – P. 3-36.

21. Hopmann P. T. Managing Conflict in Post-Cold War Eurasia: The Role of the OSCE in Europe's Security "Architecture" / P.T.Hopmann // International Politics. – 2003. – Vol. 40, № 1. – P. 75-100.

22. Clapham C. The Challenge to the State in a Globalized World / C.Clapham // Development and Change. – 2002. – Vol. 33, № 5. – P. 775-795.

23. Ackermann A. Reconciliation as a Peace-building Process in Postwar Europe: The Franco-German Case / A.Ackermann // Peace and Change. – 1994. – Vol. 19.

24. Feldman L. G. The Principle and Practice of «Reconciliation» in

German Foreign Policy: Relations with France, Israel, Poland and the Czech Republic / L.G.Feldman // International Affairs. – 1999. – Vol. 75, № 2. – P. 333-356. **25.** Rynning S. Providing Relief or Promoting Democracy? The European Union and Crisis Management / S.Rynning // Security Dialogue. – 2001. – Vol. 32, № 1. – P. 87-101. **26.** Shepherd A. Irrelevant or Indispensable? ESDP, the “War on Terror” and the Fallout from Iraq / A.Shepherd // International Politics. – 2006. – Vol. 43, № 1. – P. 71-92. **27.** Открытое письмо администрации Обамы из Центральной и Восточной Европы (Gazeta Wyborcza, Польша) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.warandpeace.ru/ru/reports/view/37524/> **28.** Open Letter [Electronic resource]. – Regime of access: <http://www/foreignpolicy/org?node/12520> **29.** Збигнев Бжезинский о внешнеполитических задачах новой администрации США 25.11.08 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.warandpeace.ru/ru/commentaries/view/29898/> **30.** Brzezinski Z. The Group of Two that could change the world. – The Financial Times. – 2009. – January, 13 [Electronic resource]. – Regime of access: <http://www.strategy-center.ru/page.php?vrub=inf&vparid=1353&vid=1452&lang=rus>

УДК 323.285 (410)

БОРОТЬБА З ТЕРОРИЗМОМ У СУЧАСНІЙ ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Козерод О. В.

Стаття є першим в українській історіографії комплексним дослідженням реакції британської влади і суспільства на події 7 липня 2005 року. Автор аналізує основні напрями та підсумки політики створення системи захисту Великої Британії від терористичних атак. Вивчається нормативна база та практичні заходи влади, що стосуються проблем національної безпеки у цій країні. Зроблено висновок щодо актуальності тогочасних подій для сфери безпеки країн Східної Європи та України.

***Ключові слова:** тероризм, національна безпека, атаки, Велика Британія, конвенція, право.*

This is the first comprehensive research of the fight with terrorism in UK in Ukrainian science, considered the most important facts about anti-terrorism policy of British government. The author analyzes the main trends and results of policy in protecting Britain from terrorist attacks. He also studies regulatory framework and practical measures of